

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

Ткачук А.П.

студент,

Науковий керівник: Бордюжа Н.П.

кандидат сільськогосподарських наук,

Національний університет біоресурсів і природокористування

ОЦІНКА СТАНУ ҐРУНТІВ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Територія Житомирщини знаходиться у двох природних зонах – Лісостепу (19 %) та Поліссі (81 %). Земельний фонд Житомирської області станом на 1 січня 2020 року складав 2982,7 тис. га, у тому числі площа сільськогосподарських угідь Житомирщини становила 1510,3 тис. га або 50,6 % території. Серед зональних типів ґрунтів за площею поширення переважають дерново-підзолисті ґрунти піщаного, глинисто-піщаного і супіщаного гранулометричного складу, оглеєні. В балках, долинах річок переважають дернові ґрунти, в заплавах і зниженнях рельєфу сформувалися болотні і торфво-болотні ґрунти. В лісостеповій частині області – сірі лісові, темно-сірі опідзолені ґрунти, а також чорноземи опідзолені, на лесових «островах» сформувалися ясно-сірі лісові ґрунти. Є невеликі масиви чорноземів типових глибоких малогумусних і неглибоких, вилугованих.

Оперуючи даними екологічного паспорту Житомирської області за 2020 року, слід відмітити, що 6,651 тис. га земель області деградовані, 21,019 тис. га малопродуктивні та 29,958 тис. га техногенно забруднених, що складає в цілому 1,99 % території. Середньозважений показник гумусу по області становить 2,01 %, вміст рухомого фосфору та калію відповідно 124 мг/кг та 85 мг/кг ґрунту. В Регіональній доповіді про стан навколишнього природного середовища Житомирської області у 2019 році зазначено, що за останні півстоліття вміст гумусу знизився відповідно в зоні Полісся в 1,27 рази, в зоні Лісостепу – в 1,17 рази і в ґрунтовому покриві області – в 1,2 рази. Ґрунти Житомирської області не знаходяться в критичному стані, але екологічна криза, яка охопила Україну, в повній мірі торкнулася і їх. Ґрунти області деградують під впливом ерозійних процесів, через надмірну кислотність ґрунтового розчину, втрату верхнього родючого шару ґрунту, наявності великої кількості радіоактивно забруднених ґрунтів. З обстежених сільськогосподарських угідь Житомирщини частка кислих ґрунтів

становить 47 %, заболочених та перезволожених – 27,7 %, підданих ерозії – 5,3 % та дефляційно небезпечних – 1,3 % [1, с. 34–39].

За еколого-агрохімічним станом ґрунтового покриву сільськогосподарські угіддя Житомирської області оцінені у 37 балів, а, зокрема, орні землі – у 39 балів. В середньому по Україні оцінка таких земель становить 55 балів, тобто в 1,3 раза вища, ніж по області. Орні землі в Лісостеповій зоні області мають середню оцінку 51 бал, Поліській – 32 бали. Найбільша бальна оцінка ріллі у Ружинському районі – 58 балів, найменша в Олевському – 22 бали (Яцук І.П., 2014) [3, с. 1–2].

Згідно даних, опублікованих в Стратегії розвитку Житомирської області на період до 2027 року, за останні роки значно зросли посівні площі під усіма сільськогосподарськими культурами, зокрема, площі під зерновими та зернобобовими в 2018 році збільшилися на 71,7 тис. га або на 19 % у порівнянні з 2014 роком, площі під технічними культурами на 82,5 тис. га або на 35 %, посадки коренеплодів, бульбоплодів, культур овочевих та баштанних продовольчих зросли на 33 тис. га або на 46 %, площі під кормовими збільшилися на 21,9 тис. га або 15 %. Збільшення посівних площ пояснюється великим відсотком розораності території регіону [2, с. 94–103].

Житомирською обласною державною адміністрацією ще в 2013 році було схвалено Програму підвищення родючості ґрунтів на період 2014–2020 рр. В ній передбачалися економічні, екологічні, організаційні заходи із забезпечення охорони земель різних форм власності і призначення та відповідні правові засади. Але, на жаль, багато зазначених приписів в Програмі, до цих пір не застосовуються. Площі орних земель, замість того, щоб зменшуватися, навпаки збільшуються, заходи розширеного відтворення родючості ґрунтів та поліпшення їх якості (внесення органічних добрив, сіяння багаторічних бобових трав, вапнування) майже не застосовуються.

Список використаних джерел:

1. Екологічний паспорт області за 2019 рік // Житомирська обласна державна адміністрація. Управління екології та природних ресурсів. С. 34–39. URL: <http://ecology.zt.gov.ua/StandOv1.html>
2. Стратегія розвитку житомирської області на період до 2027 року // Житомирська обласна державна адміністрація. Управління екології та природних ресурсів. С. 94–103. URL: https://dfr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2020/01/Strategiya-do-2027-roku.pdf
3. Яцук І.П. Аналіз агроекологічного стану ґрунтів Житомирської області за допомогою методики еколого-агрохімічної паспортизації. 2014. 2 с.